

Kirjutan Teile Dermatoonkoloogia Kliinik OÜ (Dr. Niine Nahakliiniku) nimel.

Ettepanekut toetavad Eesti Naha- ja Suguhaiguste Arstide Selts, Eesti Perearstide Selts ning Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts.

Viimastel aastatel on Eestis hüppeliselt tõusnud melanoomi haigestunud inimeste hulk. Melanoom on 15-29-aastaste seas sageduselt teine vähkkasvaja. Teadusuuringute järgi on melanoomi põhjustavateks etioloogilisteks faktoriteks geneetiline eelsoodumus, I ja II nahatüüp, üle 50 neevuse nahal, päikesepõletus enne 19. eluaastat ning ultraviolettkiirgus (UVK). Nahatüüpi ja perekondlikku eelsoodumust muuta ei saa. Samuti ei saa keelata inimestel rannas päevitamist. Küll aga saab suurendada teadlikkust solaariumi ja päikese ohtlikkusest ning reguleerida solaariumite kasutamist kosmeetilisel eesmärgil.

Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO) lisas 2009. aastal solaariumi esimese grupi kantserogeenide hulka, mis tähendab, et selle seos vähki haigestumisega on teaduslikult tõestatud. Samasse gruppi kuulub näiteks ka tubakas. **WHO on soovitanud keelata alaealistel solaariumi kasutamise.** Mitmed riigid on seda soovitusi juba järginud. Solaariumites on kasutusel enamasti UVA-lambid, mille kiirgus tungib pikema lainepikkuse tõttu sügavale nahka, põhjustades DNA muutusi, oksüdatiivset stressi ning fotovananemist. Solaariumist saadav UVA kiirguse doos ühes ajaühikus on päikesekiirgusest saadavast doosist kuni 15 korda suurem. Teadusuuringud näitavad, et solaariumi küllastajatel on 74% suurem tõenäosus haigestuda melanoomi kui solaariumit mitteküllastavatel inimestel. Lisaks sellele suureneb risk haigestuda basaalioomi 1,5 korda ja lamerakkvähki 2,5 korda. WHO andmetel võib ultraviolettkiirgus olla ka oluline etioloogiline faktor kuni 20% kataraktijuhtude puhul, põhjustada fotokeratiiti ning fotokonjunktiviiti. Antud info teeb eriti murelikuks seetõttu, et silmakaitsete kasutamine ei ole solaariumiküllastajate seas eriti populaarne. Kuna solaariumites ei ole ultraviolettkiirguse toimest ning potentsiaalsest kahjulikkusest infot, ei pruugi paljud solaariumiküllastajad sellega seonduvatest riskidest teadlikud olla. Ka ajakirjanduses on ilmunud vastutustundetuid artikleid, kus julgustatakse solaariumis käimist ning toonitatakse selle kasu tervisele. Jääb arusaamatuks, kust on selline info võetud ning miks pole lisatud arstide kommentaari. Millist mõju avaldavad sellised kirjatükid inimeste tervisekäitumisele, võib ainult aimata.

Riikliku vähistrateegia juhendites on kirjutatud, et UVK on oluline riskitegur nahavähi ja melanoomi tekkes. Põhjuseks, miks nahamelanoomi haigestumus on aastate jooksul järsult tõusnud, tuuakse välja mõõdutundetu päevitamine. Tõhusaimaks melanoomi ennetavaks meetmeks peetakse elanikkonna teadlikkuse suurendamist ultraviolettkiirguse toimetest ning vastavate hoiakute muutmist. Riiklik vähistrateegia on välja töötatud aastateks 2007-2015. Aastaks 2012 ei ole Eesti riik astunud märkimisväärseid samme, mis tõstaksid inimeste teadlikkust melanoomist ning ultraviolettkiirguse kahjulikkusest. Veelgi enam - aastate jooksul ei ole melanoomi haigestumus mitte vähenenud, vaid suurenenud, ning patsientide hulka kuuluvad aina nooremad inimesed. Varajases staadiumis avastatud melanoom on ravitav ning tervistumise tõenäosus peaaegu 100%.

Inglismaal, Saksamaal, Prantsusmaal, Šotimaal ning paljudes Ameerika Ühendriikide osariikides on järgitud WHO mõistlikku soovitusi keelata alaealistel solaariumi kasutamine. Leiame, et Eesti peaks ühinema eelpool nimetatud riikidega. Seetõttu esitame Teile, Euroopa melanoomipäeva raames, ettepaneku **keelustada kosmeetilisel eesmärgil solaariumite kasutamine alaealistele**, jätkates sellega riiklikus vähistrateegias sõnastatud eesmärkide elluviimist. Lisaks aitaks teadlikule hoiakute muutumisele kaasa solaariumite kohustus jagada infot solaariumi kasutamisega kaasnevatest potentsiaalsetest terviseriskidest. Selliste regulatsioonide vastuvõtmisega astuksime suure sammu tervistkahjustava käitumise vähendamise ning hoiakute muutumise suunas. Lisaks sellele on melanoomi ennetuskampaania riigile tunduvalt väiksem väljaminek kui melanoomi keemia-, kiiritus- ja operatiivne ravi. Rääkimata kannatustest ja kaotatud eludest...

Lugupidamisega

Elen Vettus
Abiarst
Dermatoonkoloogia Kliinik

Dr. Annika Volke, Eesti Naha- ja Suguhaiguste Arstide Seltsi president
Dr. Anneli Talvik, Eesti Perearstide Seltsi juhatuse liige
Dr. Marianne Niin, Dermatoonkoloogia Kliiniku juhatuse liige
Kadri Kasak, Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi president

Kirja koopia on edastatud:

Eesti Lastearstide Seltsile
Eesti Oftalmoloogide Seltsile
Eesti Onkoloogide Seltsile